

Gemeente Heemstede
T.a.v.
Postbus 35
2100 AJ Heemstede
Per mail: _____@[heemstede.nl](mailto:info@heemstede.nl)

Datum 29 november 2022
Kenmerk 100568
Onderwerp Zeldzaamheidswaarde voormalig postkantoor aan Binnenweg 160 te Heemstede

Beste _____,

Hierbij ontvangt u onze notitie over de zeldzaamheidswaarde van het pand aan de Binnenweg 160 te Heemstede.

Projectgegevens

Opsteller: Stichting Dorp, Stad en Land, Rotterdam

Team:

- _____, architectuurhistoricus;
- _____, erfgoed specialist;
- _____, erfgoed specialist.

Stichting Dorp, Stad en Land is een zelfstandige organisatie, gevestigd in Rotterdam, die werkzaam is op het gebied van advisering met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit, waaronder erfgoedwaarden.

Opdracht

Gemeente Heemstede heeft in november 2022 aan Stichting Dorp, Stad en Land gevraagd onderzoek te doen naar de zeldzaamheidswaarde van het voormalig postkantoor aan de Binnenweg 160 te Heemstede. Het pand is in 1955 ontworpen en in 1958-1959 gebouwd naar ontwerp van architect Dick Greiner (Greiner 1964).

Opdracht: analyseer nader de zeldzaamheidswaarde van het pand aan de Binnenweg 160. In de bestaande redengevende omschrijving Binnenweg 160 wordt de zeldzaamheid als volgt geformuleerd:

Zeldzaamheid

In de gemeentelijke context heeft het postkantoor een hoge zeldzaamheidswaarde. Het gebouw is één van een reeks elkaar opvolgende voornaamste postkantoren in Heemstede en is hieruit architectonisch gezien het meest uniek. Daarnaast is het één van de weinige voorbeelden van hoogwaardige wederopbouwarchitectuur in Heemstede dat nog bewaard is gebleven en bovendien nog bijzonder gaaf is. Dit maakt het gebouw van belang voor de gemeentelijke bouwgeschiedenis.' (Baggelaar 2022, p. 15)

Werkwijze

Medewerkers van Dorp, Stad en Land hebben literatuuronderzoek uitgevoerd naar de cultuurhistorische context van het voormalige postkantoor in Heemstede. Tevens is het pand vanaf de openbare weg geschouwd (20 november 2022). In de literaturopgave worden de bronnen vermeld die geraadpleegd zijn en als bron hebben gefungeerd voor het opstellen van de notitie.

Definitie

Wat is 'zeldzaamheidswaarde'?

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft gedefinieerd wat deze dienst onder de zeldzaamheidswaarde verstaat. Voor de cultuurhistorische waardering van de objecten uit de periode van de wederopbouw (1940-1965), zoals in het *Categoriaal onderzoek wederopbouw Postkantoren*, hanteert de dienst voor zeldzaamheidswaarde de volgende definitie: 'Belang van het postkantoor wegens cultuurhistorische, architectuurhistorische, stedenbouwkundige, bouwtechnische en/of typologische zeldzaamheid' (De Korte 2005, p. 49). Een gebouw heeft in dit kader zeldzaamheidswaarde als één of meerdere van deze waarden van toepassing zijn.

Bevindingen

Over de zeldzaamheidswaarde is in de onderzochte literatuur het volgende vermeld:

Lokale zeldzaamheidswaarde

Over de lokale zeldzaamheidswaarde wordt in de onderzochte bronnen gesteld dat het voormalige postkantoor aan de Binnenweg 160 in Heemstede het enige voorbeeld is van een postkantoor uit de bouwperiode in de kern van de gemeente. Het is als voormalig districtspostkantoor het enige voorbeeld van de geschiedenis van de postverwerking in deze gemeente uit de jaren vijftig van de twintigste eeuw. In de preselectie van postkantoren uit de wederopbouw in Nederland uit 2005 is het postkantoor aan de Binnenweg het enige gebouw in Heemstede dat vermeld wordt (De Korte 2005, p. 51).

In een grotere tijdspanne is het te beschouwen als een essentiële schakel in de postgeschiedenis in de gemeente Heemstede, met de nog bestaande voormalige postkantoren Raadhuisstraat 27 uit circa 1889 en een postgebouw Raadhuisstraat 22a, 24a uit circa 1922, beide gemeentelijk monument (Vereniging Oud Heemstede-Bennebroek 2004, p. 62-63).

Bevinding: Het gebouw is in lokaal opzicht als enige postkantoor uit de jaren 1950-1960 van hoge cultuurhistorische zeldzaamheidswaarde; het is een essentieel element uit de geschiedenis van postverwerking voor de wederopbouwperiode (1940-1965).

Nationale zeldzaamheid

Het 'Categoriaal onderzoek wederopbouw 1940-1965 Postkantoren', een analyse opgesteld in opdracht van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (thans RCE), geeft een overzicht van de ontwikkelingsgeschiedenis van postkantoren in Nederland. Hierin wordt gesteld dat in de jaren vijftig van de twintigste eeuw (1950-1960) in Nederland relatief weinig postkantoren werden gebouwd (De Korte 2005, p. 28). Dit wordt bevestigd in een latere publicatie uit 2013 (Havelaar Wiesman 2013, p. 45-46). Dat betekent dat het nieuwe postkantoor in Heemstede, ontworpen in 1955, gerealiseerd in 1958-1959, in nationaal opzicht één van de weinige typologisch kenmerkende voorbeelden is van postkantoren in deze bouwperiode in Nederland. Bovendien is te verwachten dat het steeds zeldzamer is geworden omdat vanwege reorganisaties in het postbedrijf in de afgelopen jaren veel postkantoren zijn gesloten en werden verbouwd of gesloopt. In 2011 sloot het laatste postkantoor in Nederland zijn deuren (Havelaar Wiesman 2013, p. 8).

Bevinding: In nationaal opzicht heeft het gebouw als voormalig districtspostkantoor uit de bouwperiode 1950-1960 hoge typologische zeldzaamheidswaarde.

Conclusie

Het voormalige postkantoor Binnenweg 160 te Heemstede heeft naast hoge *lokale* cultuurhistorische zeldzaamheidswaarde ook hoge *nationale* zeldzaamheidswaarde, zoals die bij de 'bevinding' nader worden benoemd.

In aanvulling op de cultuurhistorische zeldzaamheidswaarde in de gemeentelijke context die wordt onderschreven door de onderzoekers van Dorp, Stad en Land, is ook sprake van nationale zeldzaamheid.

Literatuur en bronnen

- D. Greiner, 'Post- en telegraafkantoor te Heemstede', in: *Bouwkundig Weekblad*, nr. 16, 1964, p. 200-201
- K. Havelaar, A. Wiesman, *Herbestemming van postkantoren. Een tweede leven voor de burchten van de post*, Rotterdam NAI010 uitgevers 2013
- M. de Korte. *Postkantoren. Categorieaal onderzoek wederopbouw 1940-1965*, RDMZ Zeist 2005
- Vereniging Oud Heemstede-Bennebroek, *Monumenten van Heemstede. Een keuze uit de parels van de Heerlijkheid*, 2004
- S. Baggelaar, MOOI Noord-Holland, *Redengevende omschrijving Binnenweg 160, 2101 JR Heemstede*, 3 januari 2022

Wij zijn uiteraard bereid om een nadere toelichting te geven.

In het vertrouwen u hiermee van dienst te zijn,

Hoogachtend,

De adviseurs van Dorp, Stad en Land